

JOHANNES

DEL I

Kunstsamtalene våren 2024 har vært viet evangeliet etter Johannes. Dette har sin bakgrunn i boka *Johannes, disippelen Jesus elsket*, som er skrevet av Aage Hauken. Her argumenteres det overbevisende for at den som har skrevet evangeliet ikke er broren til Jakob, en ulærd fisker, men at det er en begavet ung mann som er ansatt som prest i templet i Jerusalem. Derfor henter vi bilder fra hendelsene som Johannes skildrer i sitt evangelium

Evangelisten Johannes
Frans Hals rundt 1628

Evangeliesymbolene

Disse symbolene har vært brukte siden 400-tallet, og kan knyttes til de fire skapningene det blir fortalt om i Åpenbaringen kapittel 4: «Og i midten, rundt tronen, var det fire skapninger. De var dekket av øyne foran og bak. Den første skapningen lignet en løve, den andre lignet en okse, den tredje hadde ansikt som et menneske, og den fjerde var lik en flygende ørn. Hver av de fire skapningene hadde seks vinger og var dekket av øyne overalt, også under vingene. Natt og dag roper de uten stans: Hellig, hellig, hellig er Herren Gud, Den allmektige, han som var og som er og som kommer.»

Temaet på begynnelsen av evangeliet, bestemmer hvilket dyr de fire skal ha som symbol

Matteus åpner sitt evangelium med å fortelle om Jesu menneskelige slektregistre. Dermed får han symbolet menneske - riktignok med vinger.

Markus blir tilsluttet løven, ettersom evangeliet hans åpner med en fortelling fra en ørken, og løven er et ørkendyr.

Lukas åpner sitt evangelium med fortellingen om Sakarja som ofrer i tempelet, og oksen var et offerdyr.

Johannes åpner sitt evangelium med å opphøye Jesus og fortelle om hans evige guddom, slik blir han tilsluttet ørnen.

Matteus - bevinget menneske

Markus - løve

Lukas - okse

Johannes - ørn

Evangelisten Johannes 1740
Pompeo Girolamo Batoni,
1707-1787

Johannes - Poeten blant evangelistene

Og Ordet ble kjød
og tok bolig iblant oss,
og vi så hans herlighet,
en herlighet
som den en enbåren Sønn
har fra sin Far,
full av nåde og sannhet.

Joh I

Johannes - Poeten som Jesus elsket.

Han var i begynnelsen
hos Gud.
I ham var liv,
og livet var menneskenes lys.

Joh I

Døperen Johannes 1600
El Greco 1541-1614
Joh 1.19

Døperen Johannes 1513
Leonardo da Vinci 1452-159

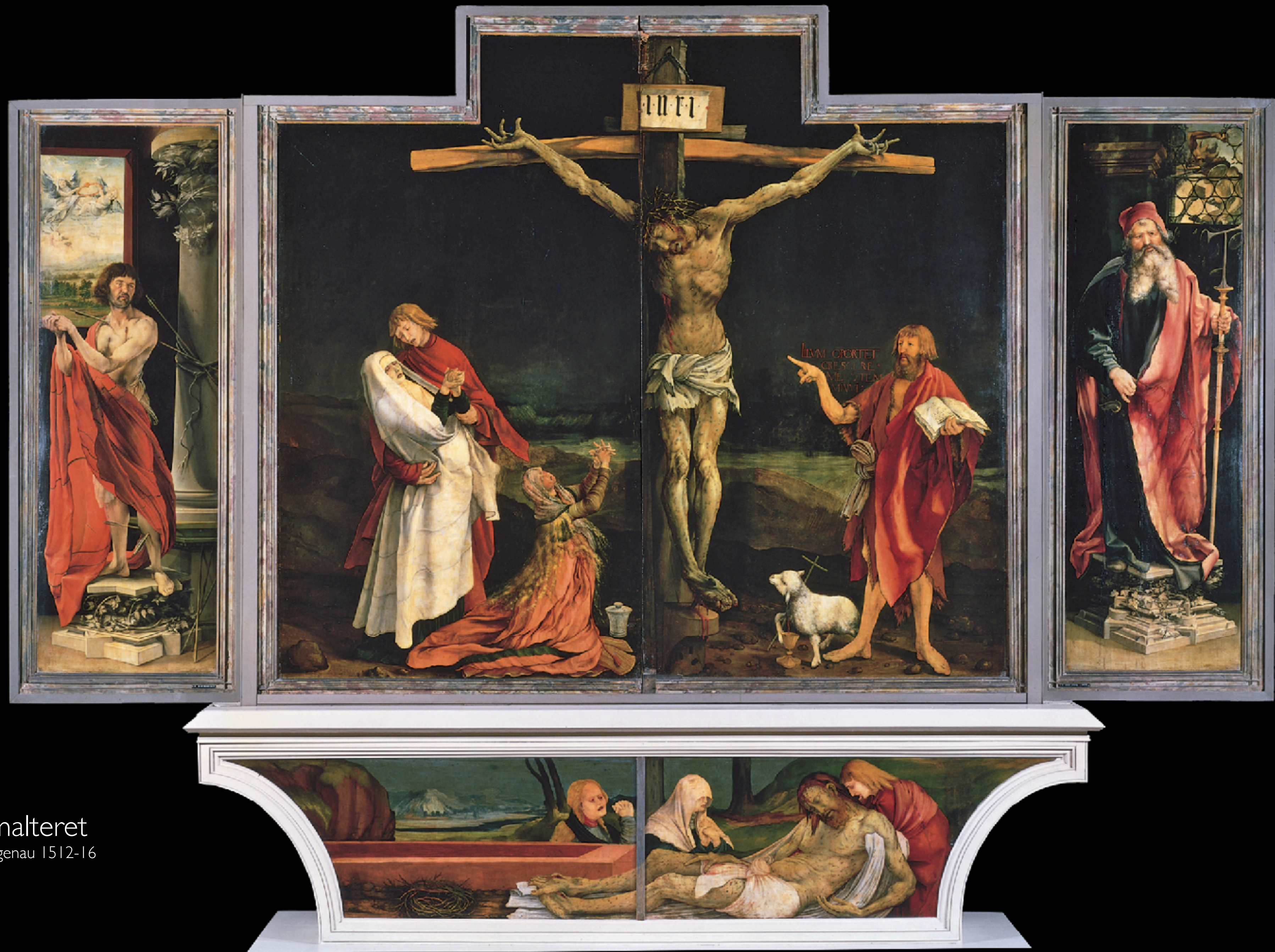
Joh 1.19

Joh 1.19

Døperen Johannes 1516
Matthias Grünewald
sm.m. Nikolaus Hagenau

Isenheimalteret
Grünewald/Hagenau 1512-16

Isenheimalteret
Slik det er utstilt på
Unterlinden-museet i Colmar
Alsace, Frankrike

Jesu rửa 1475
Verrocchio 1435-1488

Jesu dåp 1475 utsnitt
Verrocchio 1435-1488

Salome med hodet til
døperen Johannes 1670s
Onorio Marinari (1627-1715)

De første disiplene

Joh 1.35: Dagen etter sto Johannes (døperen) der igjen sammen med **to av disiplene sine**.

(NB: Johannes bruker ikke sitt eget navn, men kan omtale seg selv som «Den disippelen Jesus elsket», «Den andre disippelen» «Peter og den andre disippelen» «Sammen med to av disiplene sine» osv.)

Da Jesus kom gående, så Johannes på ham og sa: «Se, Guds lam!» **De to** disiplene hørte hva han sa og fulgte etter Jesus.

Jesus snudde seg og så at de fulgte ham, og han sa: «Hva leter dere etter?» De svarte: «Rabbi, hvor bor du?» Rabbi betyr lærer. «Kom og se!» sa Jesus. De gikk da med ham og så hvor han bodde, og de ble hos ham den dagen. Det var omkring den tiende time.

De første disiplene

Andreas, Simon Peters bror, var *en av de to* som hadde hørt det Johannes sa, og som hadde fulgt etter Jesus. Han fant nå først sin bror Simon og sa til ham: «Vi har funnet Messias!» – Messias betyr «Den salvede». Så førte han Simon til Jesus. Jesus så på ham og sa: «Du er Simon, sønn av Johannes. Du skal hete Kefas» – det er det samme som Peter.

Forfatteren av Johannesevangeliet

Den kirkelige tradisjonen har stort sett holdt fast på at forfatteren av Johannes evangelium og de tre Johannesbrevene er **apostelen Johannes, sønn til Sebedeus og bror til Jakob. Matteus forteller at de satt i båten og bømte garn da Jesus kalte dem og ga dem navnet Tordensønnene.**

Kirkefaderen Ireneus (125-202) hevdet også at det var denne fiskeren som var forfatter av Johannesevangeliet og brevene.

Forfatteren av Johannesevangeliet

Men parallelt har det vokst frem en annen teori som stemmer bedre med opplysningene i Johannesevangeliet.

Denne går ut på at **vår Johannes er en av Jesu disipler i Jerusalem – ikke apostel**, men en begavet ung mann som tilhørte pretestanden i templet.

Alfred Edersheim antydte dette allerede i 1889 i sin bok om templet.

Forfatteren av evangeliet viser i alle fall meget god kjennskap til templet og personene der.

Han sier han har vært øyenvitne til begivenhetene rundt Jesu lidelse og død.
Derimot mangler evangeliet mye stoff fra Galilea i nord.

Joh 2

Bryllupet i Kana
Paolo Veronese
(1528-1588)

Joh 2

Joh 2

Bryllupet i Kana 1665
Bartolomé Esteban Murillo

Joh 2

Bryllupet i Kana 1481
Michael Pacher

Joh 2

Bryllupet i Kana
Maerten de Vos
1532-1603

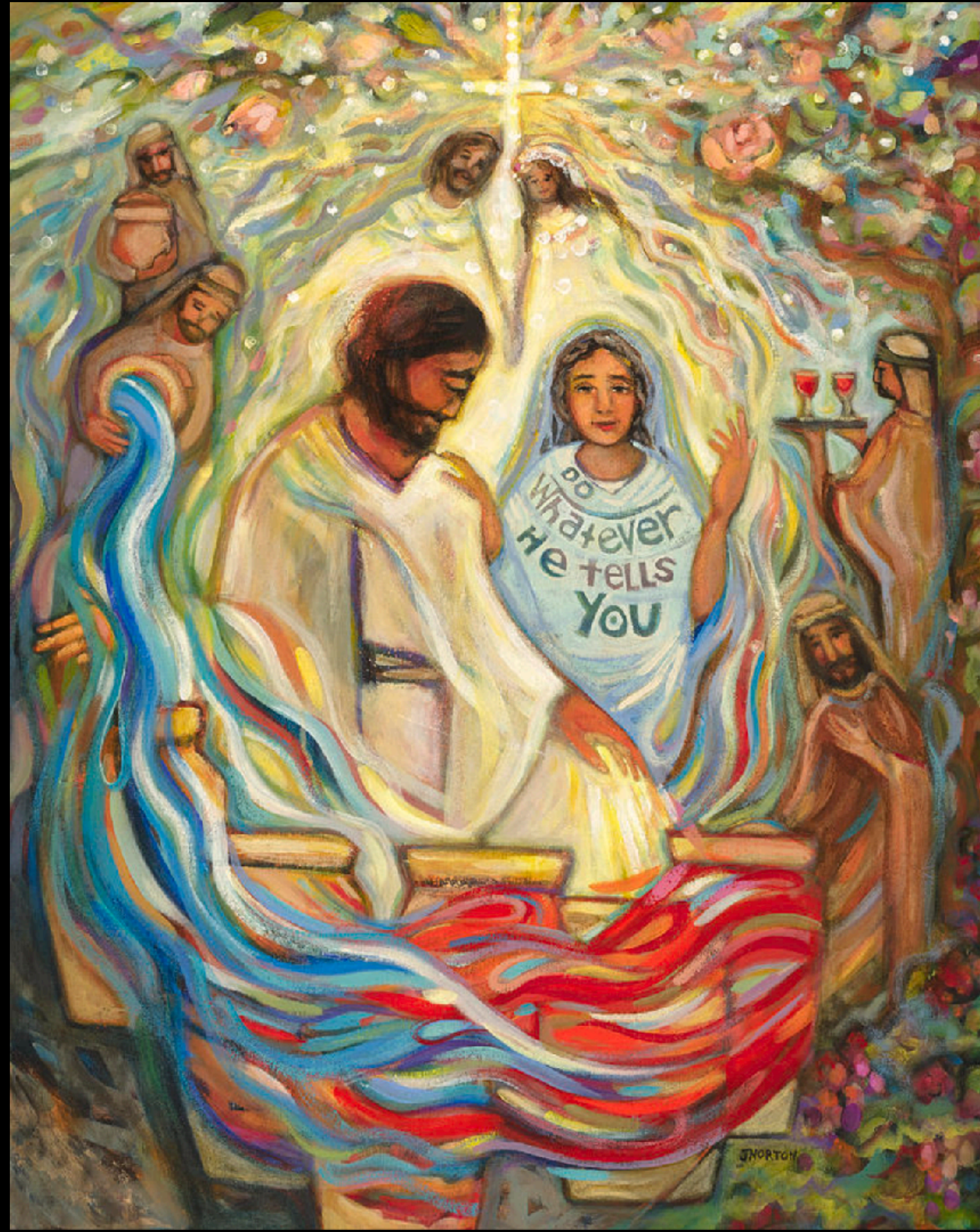
Bryllupet i Kana
Michael Damaskinos
(1530-1593 gresk)

Bryllupet i Kana 1949
Louis Kahan (1905-2002)

Bryllupet i Kana 2023
Jen Norton

Bryllupet i Kana 1993
Joseph Matar

Paradis 1950
(Bryllupet i Kana)
Wilson Bigaud

Joh 2.13

Jesus renser templet 1675
Luca Giordiano (1634-1705)

Joh 2.13

Jesus driver ut pengevekslerne 1626
Rembrandt van Rijn (1606-1669)

Jesus driver ut pengevekslerne
Quentin Massys (Massijs)
(1466-1530)

Jesus driver ut pengevekslerne
Joseph Haller (1737-1773)

Jesus driver ut pengevekslerne 1588
Jakopo Zucchi, (1541-1590)

Joh 2.13

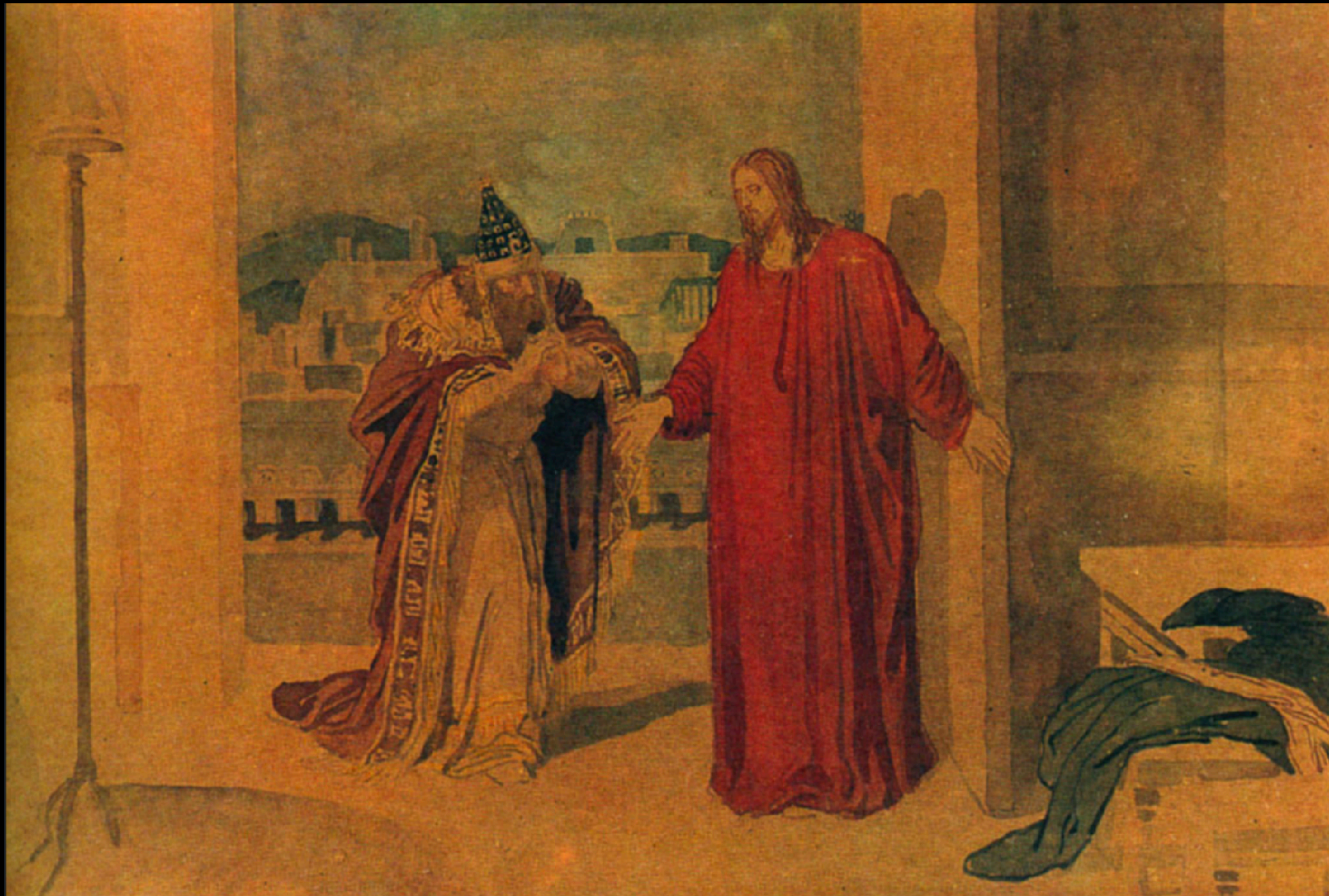
Jesus driver ut pengevekslerne 1750
Giandomenico Tiepolo (1727-1804)

Joh 2.23

Kristus og Nikodemus 1896
Fritz von Uhde (1848-1911)

Joh 2.23

Kristus og Nikodemus 1855
Alexander Ivanov